

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. ректора Академії праці, соціальних
відносин і туризму

Г.О. Добровольська
« 21 » 01 2022 р.

ВИСНОВОК

Академії праці, соціальних відносин і туризму щодо дисертації Капліна Сергія Миколайовича на тему: «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права юридичного факультету Академії праці, соціальних відносин і туризму від 21 січня 2022 року (фаховий семінар)

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ: платформа дистанційного спілкування Zoom.

ЧАС ПРОВЕДЕННЯ: початок о 11-00 год., закінчення о 12-00 год.

ПРИСУТНІ:

11 із 15 науково-педагогічних працівників кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії праці, соціальних відносин і туризму (Академія):

1. Журавель Ярослав Володимирович – д.ю.н., доц., декан юридичного факультету, в.о. зав. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
2. Майданник Олена Олексіївна – д.ю.н., професор, проф. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
3. Кравченко Віктор Віталійович – к.ю.н., професор, проф. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
4. Раєцька Людмила Василівна – к.ю.н., доц., проф. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
5. Настюк Андрій Анатолійович – к.ю.н., доц., доц. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, рецензент;
6. Домбровська Оксана Валентинівна – к.ю.н., доц., доц. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
7. Сохар Тетяна Олександрівна – к.ю.н., доц., доц. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
8. Риженко Олександр Сергійович – к.ю.н., старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
9. Третяк Світлана Миколаївна – старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;
10. Дураєва Наталія Василівна – старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права;

11. Зленко Анна Володимирівна – старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права.

Каплін Сергій Миколайович – аспірант IV курсу кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії.

ЗАПРОШЕНІ:

Шатіло Володимир Анатолійович, д.ю.н., проф., завідувач конституційного та адміністративного права Національного транспортного університету;

Шкарупа Костянтин Вікторович - д.ю.н., старший дослідник, професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики, рецензент.

З присутніх – 4 докторів наук, кандидатів наук 6 – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обрання головуючого та секретаря фахового семінару.

2. Обговорення (попередня експертиза) дисертаційної роботи аспіранта кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії Капліна Сергія Миколайовича на тему: «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», для підготовки висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

По-першому питанню:

ВИСТУПИЛИ: Сохар Т.О., Домбровська О.В., які запропонували обрати Журавля Я.В. – головуючим фахового семінару, а Третяк С.М. – секретарем фахового семінару.

ГОЛОСУВАЛИ:

«За» – тринадцять;

«Проти» – немає;

«Утримались» – немає.

УХВАЛИЛИ: обрати Журавля Я.В. – головуючим фахового семінару, а Третяк С.М. – секретарем фахового семінару.

По-другому питанню:

СЛУХАЛИ: доповідь аспіранта кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Академії Капліна Сергія Миколайовича на тему: «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Науковий керівник – Шатіло Володимир Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач конституційного та адміністративного права Національного

транспортного університету. Тема затверджена Вченою радою Академії, протокол від 31.05.2018 року № 11.

Доповідач обґрунтував актуальність обраного ним теми дисертаційного дослідження, визначив мету, завдання та методи дослідження, охарактеризував об'єкт та предмет дослідження, виклав основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, охарактеризував науково-практичну значущість своєї роботи. Також Каплін С.М., наголосив на тому, що зауваження на дискусійні положення дисертації, зазначені рецензентами Шкарупю К.В. та Майданник О.О. були враховані та доопрацьовані.

Аспірант звернув увагу на те, що світові тенденції розвитку профспілок визначають їх як найважливіший соціально-політичний та конституційно-правовий інститут, який відіграє суттєву роль в становленні громадянського суспільства і бере на себе зобов'язання вирішення соціально-економічних проблем загальнодержавного характеру. Україна ж знаходиться лише на початковій стадії формування системи соціального партнерства, а тому якісно оновлене розуміння та розширення системи функцій профспілок є першочерговим завданням в процесі модернізації конституційного механізму публічної влади та забезпеченні соціальної стабільності в суспільстві. Оскільки саме профспілки є офіційними представниками найманих працівників, то вони не можуть відсторонюватись від участі та контролю за здійсненням сучасних трансформаційних перетворень в процесі реформування.

Структура та обсяг дисертації зумовлена метою та логікою дослідження та складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, які об'єднують сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

По завершенню доповіді Капліна С.М. присутніми були поставлені наступні запитання.

ВИСТУПИЛА: Майданник О.О., яка поставила запитання: Які пропозиції Ви пропонуєте у чинне законодавство для удосконалення діяльності професійних спілок в Україні?

СЛУХАЛИ: відповідь здобувача, який зазначив, що враховуючи необхідність залучення профспілок до сфери прийняття державно-владних рішень пропонується запровадження інституту профільної профспілкової експертизи на стадії подання законопроекту. А саме доповнити ст. 103 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» нормативним змістом у такому формулюванні «...zareєстрований та включений до порядку денного сесії законопроект, що стосується відповідної сфери представницької діяльності профспілок при підготовці до першого читання в обов'язковому порядку направляється для проведення профільної профспілкової експертизи всеукраїнським об'єднанням профспілок. При отриманні негативного висновку прийняття законопроекту є можливим якщо за нього проголосувало 2/3 депутатів від конституційного складу Верховної Ради України».

ВИСТУПИВ: Настюк А.А., який поставив запитання: Чи досліджувався у дисертації вплив глобалізації на послаблення ефективності профспілкового руху?

СЛУХАЛИ: відповідь здобувача, який зазначив, що вплив глобалізації на послаблення ефективності профспілкового руху у роботі досліджувався. Процес глобалізації вимагає від профспілок модернізації своєї діяльності з урахуванням реальної економічної ситуації на конкретному підприємстві, в конкретній галузі і країні в цілому.

Глобалізація є незворотнім процесом і має не тільки економічні наслідки, але й значною мірою впливає соціально-трудова сферу діяльності.

ВИСТУПИВ: Кравченко В.В., який поставив запитання: Враховуючи попереднє питання однією з актуальних проблем профспілкового руху є транснаціоналізація і інтернаціоналізація соціально-економічних та трудових відносин. Яка Ваша думка з приводу її вирішення?

СЛУХАЛИ: відповідь здобувача, який зазначив, що в умовах створення та розвитку транснаціональних корпорацій держави змушені дотримуватись їх інтересів утискаючи при цьому інтереси не тільки працівників, але й малого та середнього бізнесу. На міжнародному рівні профспілкова діяльність недостатньо скоординована, що не дозволяє профспілкам скористатися можливостями, які їм надають транснаціоналізація і інтернаціоналізація соціально-економічних та трудових відносин. Міжнародне співробітництво профспілок ускладнюється багатоманітністю та фрагментарністю профспілкових структур та їх внутрішньонаціональною конкуренцією у багатьох країнах. Тому для того, щоб з'явилася можливість досягнення угоди між інтернаціональною профспілкою і транснаціональною корпорацією, яка реалізовувалась би на глобальному рівні, необхідно досягнення значно більшої схожості в економічних, соціальних і правових характеристиках зовнішнього середовища в усіх країнах.

ВИСТУПИЛА: Домбровська О.В., яка запитала: Що потрібно зробити для того, щоб була ефективна модель соціального партнерства та розвиток профспілкового руху в Україні?

СЛУХАЛИ: відповідь здобувача, який зазначив, що для ефективної соціальної взаємодії важливим є вибір оптимальної моделі соціального партнерства, яка забезпечуватиме функціонування надійних механізмів здатних забезпечувати підпорядкування держави контролю громадянського суспільства та налагодження консенсусу між усіма суб'єктами конституційних правовідносин. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду дозволяє зробити висновок, що на сьогоднішній день для України варто запозичити саме міжсекторну модель соціального діалогу в форматі трипартизму, але в перспективі варто сприяти залученню і більш широкого кола суб'єктів громадянського суспільства з метою трансформації та наближення до більш демократичної моделі мультипартизму (тетрапартизму).

ВИСТУПИВ: Журавель Я.В., який поставив питання: Які ознаки характерні профспілкам як суб'єктам конституційних правовідносин?

СЛУХАЛИ: відповідь здобувача, який зазначив, що ознаки притаманні профспілкам доцільно поділяти на загально-правові та спеціальні (конституційно-правові). Загально-правові ознаки притаманні профспілкам як суб'єктам трудових, цивільно-правових, адміністративно-правових та ін. відносин, а спеціальні (конституційно-правові) охоплюють лише специфіку притаманну їм як суб'єктам конституційних правовідносин. До загальних ознак можна віднести такі: добровільність, самоврядність, громадський (некомерційний) характер діяльності, реалізацію спільної мети (захист соціальних та трудових прав), груповий професійний інтерес учасників. Серед спеціальних (конституційно-правових) можна визначити: належність до політичної

групи прав людини; є елементом конституційного механізму публічної влади; має організаційну відокремленість та самостійність; є організаційно-правовою формою реалізації конституційних прав людини.

СЛУХАЛИ: Шатіло В.А., який відзначив, що тема обрана здобувачем є досить актуальною і такою, що представляє теоретико-прикладне значення. Аналіз дисертації здобувача Капліна С.М. показав його високий рівень теоретичного мислення та достатню підготовленість для подальшої наукової діяльності.

Грунтовне теоретичне та практичне знання предмету дослідження дозволили дисертанту сформулювати відповідні науково обґрунтовані висновки як по розділах, так і в цілому по дисертації. У дисертації зроблено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, що полягає у комплексному порівняльно-правовому аналізі конституційно-правового забезпечення діяльності професійних спілок в Україні та зарубіжних країнах як основної форми соціальної взаємодії між державою та громадянським суспільством.

У своєму висновку науковий керівник Шатіло В.А., зазначив, що дисертація Капліна С.М., є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій раді.

Рецензентами дисертаційної роботи виступили:

Шкарупа К.В. - д.ю.н., старший дослідник, професор кафедри кримінального права, процесу та криміналістики;

Майданник О.О. – д.ю.н., проф., проф. кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у
контексті зарубіжного досвіду» здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
Капліна Сергія Миколайовича
за спеціальністю 081 «Право»**

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Становлення та розвиток України як незалежної, соціальної, правової держави орієнтованої на побудову дієвого громадського суспільства передбачає необхідність створення системи соціальних, політичних, юридичних та інших гарантій забезпечення та реалізації конституційних прав людини і громадянина. Підвищення ефективності функціонування професійних спілок як важливого суспільно-політичного інституту може стати ключовим фактором розвитку конституційного механізму публічної влади, адже здійснюючи через систему соціального партнерства вплив на органи публічної влади вони зможуть сприяти захисту соціально-економічних прав людини та регулюванню соціально-трудова відносин.

Світові тенденції розвитку профспілок визначають їх як найважливіший соціально-політичний та конституційно-правовий інститут, який відіграє суттєву роль в становленні громадянського суспільства і бере на себе зобов'язання вирішення соціально-економічних проблем загальнодержавного характеру. Україна ж знаходиться лише на

початковій стадії формування системи соціального партнерства, а тому якісно оновлене розуміння та розширення системи функцій профспілок є першочерговим завданням в процесі модернізації конституційного механізму публічної влади та забезпеченні соціальної стабільності в суспільстві. Оскільки саме профспілки є офіційними представниками найманих працівників, то вони не можуть відсторонюватись від участі та контролю за здійсненням сучасних трансформаційних перетворень в процесі реформування.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано в межах Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 жовтня 2019 року № 722 /2019, науково-дослідної теми Академії праці, соціальних відносин і туризму «Соціально-економічні основи праці в умовах глобалізаційних трансформацій» (номер державної реєстрації 0116U004347).

3. Мета і завдання дослідження.

Метою дисертаційної роботи є комплексний порівняльно-правовий аналіз конституційно-правового забезпечення діяльності професійних спілок в Україні та зарубіжних країнах як основної форми соціальної взаємодії між державою та громадянським суспільством, а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій для вдосконалення вітчизняного законодавства і практики його реалізації.

Для досягнення мети в дисертаційній роботі поставлено й вирішено такі основні задачі:

- розглянути процес еволюції світових моделей соціального партнерства та проаналізувати їх вплив на розвиток профспілкового руху в Україні;
- дослідити процес становлення та розвиток поняття «професійна спілка», визначити кваліфікуючі ознаки та сформулювати авторську дефініцію;
- охарактеризувати конституційні принципи діяльності професійних спілок в Україні;
- розглянути конституційно-правове регулювання та визначити структуру механізму діяльності професійних спілок в Україні;
- з'ясувати місце та роль професійних спілок у конституційному механізмі публічної влади в Україні;
- визначити необхідність інституціоналізації професійних спілок як основної форми соціального партнерства;
- дослідити функціональне призначення професійних спілок в процесі становлення громадського суспільства в Україні;
- проаналізувати гарантії діяльності та тенденції розвитку конституційно-правового забезпечення функціонування професійних спілок.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері реалізації та захисту конституційного права громадян на об'єднання.

Предметом дослідження є конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду.

4. Методи дослідження.

В процесі дослідження конституційно-правового забезпечення діяльності професійних спілок використовувались сучасні методи пізнання, виявлені та розроблені філософією, історією, соціологією, теорією держави й права та галузевими юридичними науками, апробовані юридичною практикою. Методологічну основу роботи складають сукупність філософсько-світоглядних, загальнонаукових принципів і підходів та спеціально-наукових методів пізнання конституційно-правових явищ, використання яких дало змогу отримати науково-обґрунтовані результати, що забезпечують об'єктивний аналіз предмета дослідження.

Системний та структурно-функціональний методи були використані з метою виявлення ознак профспілок як суб'єктів конституційних правовідносин, дослідження системи функцій (підрозділи 2.1, 2.2); формально-логічний метод переважно для визначення основних понять, правових основ вирішення колізій конституційного та законодавчого регулювання конституційно-правового механізму взаємодії профспілок з інститутами публічної влади та громадянського суспільства (підрозділ 2.3). Роль історичного методу окрім з'ясування природи виникнення і розвитку профспілок, полягає у забезпеченні систематичного вивчення даної правової категорії в контексті еволюції моделей соціального партнерства та розвитку профспілкового руху як в Україні, так і в у зарубіжних країнах (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1). Метод абстрагування застосовується при вивченні характерних ознак, функцій, гарантій забезпечення діяльності профспілок в умовах соціальної взаємодії (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1). Соціологічний метод застосовувався при вивченні тенденцій розвитку профспілкового руху в Україні та зарубіжних країнах (підрозділ 3.2). Цілі соціологічного методу полягають у встановленні і розкритті гарантій та тенденцій розвитку конституційно-правового забезпечення ефективного функціонування профспілок (підрозділи 3.1, 3.2). Застосування аксіологічного методу мало на меті розкриття змісту основних конституційно-правових та політико-правових цінностей, насамперед таких, як держава і державність, громадянське суспільство, права людини, конституціоналізм, справедливість (підрозділи 2.1, 2.3, 3.1, 3.2).

Порівняльно-правовий метод застосовувався для розкриття загального в процесі реалізації конституційного права на об'єднання у профспілки в різних країнах в т.ч. і в країнах ЄС, тобто у виявленні об'єктивних соціально-правових закономірностей і їх конкретного прояву у специфічних умовах окремо взятої країни, що надало змогу, впроваджуючи позитивний досвід різних країн, виробити ефективний механізм функціонування профспілок як дієвого інституту громадянського суспільства (підрозділи 1.1, 1.2, 3.1, 3.2).

5. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертація є самостійною завершеною науковою працею. Основні положення, що характеризують наукову новизну дослідження, теоретичне і практичне значення його результатів, розроблені дисертантом особисто.

6. Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших вчених за обраною тематикою.

Аспірант добре обізнаний з науковими результатами вітчизняних та зарубіжних вчених за обраною тематикою. Ним опрацьовано 369 джерел за темою дисертаційного дослідження.

Дослідження проблем правового регулювання діяльності профспілок переважно здійснюються в галузі трудового права та права соціального забезпечення, зокрема

серед дослідників предметом наукового пошуку яких став статус профспілок та проблеми соціального партнерства можна назвати Н.Г. Александрова, О.С. Арсентьєву, Н.Б. Болотіну, В.О. Васильєва, Л.П. Грузінову, І.Я. Кісельова, В.Г. Короткіну, І.В. Лагутіну, О.І. Лисяк, Л.С. Любохинець, В.А. Міхеєва, Н.А. Циганчук, І.Ю. Юргенса та ін.

Проте останнім часом спостерігається тенденція конституціоналізації трудового права, адже основні (конституційні) права і свободи в сфері праці відносяться до другого покоління прав людини і проголошені в сучасних конституціях європейських держав. Дослідженню профспілок як інституту соціальної взаємодії присвячується увага і серед дослідників в сфері, теорії держави і права, конституційного права, науки державного управління, соціології тощо., зокрема, серед дослідників можна назвати С. А. Авак'яна, О. В. Батанова, А. А. Барабанова, В. П. Бардовського, В. И. Башмакова, О. В. Брильову, О. В. Власову, Л. Т. Глушненко, В. О. Голошівець, І. В. Гончарову, В. П. Грибанову, Ю. Грішину, Н. Г. Діденко, Д.О. Зенькову, М. П. Зиму, А. В. Золотова, М. С. Іванова, В. О. Кондратьєва, В. М. Короленко, Н. І. Костіну, В. Л. Костюка, Г. К. Москаленко, М. Нікеля, В. Ю. Нікіфорова, Г. В. Осового, В. В. Песчанського, А. В. Петрова, Р. Б. Пителя, А. К. Равнянського, С. А. Резєпова, А. А. Сапфирову, Т. О. Сергіну, В. В. Соломінчука, І. О. Снігірьову, М. М. Сунарчіну, О. Л. Тупицю, Ю. П. Уралову, В. Ф. Цвих, А. И. Цепіна, Ф. А. Цесарського, В. П. Чижики, В. А. Шатіла, В. І. Щербину, Ю. М. Щотову та ін.

Конституційні основи організації та діяльності профспілок стали предметом дослідження в дисертаціях вітчизняних дослідників-конституціоналістів В.І. Дорофєєва, О.О. Піфко, І. С. Сопелкіна та ін.

Серед зарубіжних дослідників проблематикою організації та функціонування профспілок присвячені праці окремих дослідників та політичних діячів, серед яких варто назвати Д. Антоніолі, Є. Білабед, Х. Візенталь, Н. Вайн, Л. Герк, М. Йоргенсен, Р. Класен, Р. Манзаліні, К. Морфидис, М. Паненберг, П. Піні, Н. Ратцель, Д. Узцелл, Л. Фонг, Дж. Хейнс, Г. Хейнс та ін.

7. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Достовірність основних наукових положень та отриманих результатів у дисертації забезпечена всебічним аналізом доктринальних і нормативних джерел за темою дослідження, та апробацією теоретичних положень конституційно-правового забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду.

8. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

У результаті дослідження сформульовано й умотивовано низку нових наукових положень, рекомендацій та висновків, що мають важливе теоретичне та практичне значення, зокрема:

вперше:

– запропоновано визначення профспілки як суб'єкта конституційних правовідносин під якою розуміти добровільну, неприбуткову, самоврядну, самостійну організаційно-правову форма реалізації трудових та соціально-економічних конституційних прав людини, що здійснює представництво та захист групових професійних інтересів її учасників через їх поєднання та узгодження з іншими сторонами соціального діалогу;

– запропоновано здійснювати комплексну класифікацію функцій профспілок за кількома критеріями: 1) за сферами взаємодії з інститутами публічної влади та громадянського суспільства (представницька, правозахисна, політико-правова, громадського контролю, медіативна (посередницька); міжнародного співробітництва); 2) за сферами суспільних відносин (соціальну, політичну, економічну, етично-виховну, ідеологічну (духовно-культурну), інформаційну, екологічну, інтеграційну та інші); 3) за характером системної взаємодії (внутрішні та зовнішні); 4) за способами впливу на суспільні відносини (активні (явні), пасивні (латентні, приховані), агресивні); 5) за способами охорони та захисту прав працівників (правоохоронна, правозахисна, правореалізаційна, правовідновлююча);

удосконалено:

– наукові підходи до класифікації гарантій забезпечення діяльності профспілок в основу якої покладено як базовий критерій характер суспільно-політичної взаємодії і усі гарантії пропонується поділяти на: загальні (загальносоціальні) та спеціально-юридичні (правові). При цьому загальні (загальносоціальні) гарантії діяльності профспілок пропонується диференціювати за різними сферами суспільних відносин на: соціально-економічні, політичні, духовно-культурні та ін. Спеціально-юридичні (правові) гарантії класифікувати за такими критеріями: 1) за галузевою ознакою забезпечення діяльності профспілок (конституційні, цивільні, трудові, адміністративні тощо); 2) за специфікою правового забезпечення діяльності профспілок (нормативно-правові, організаційно-правові, матеріально-фінансові); 3) за функціональною спрямованістю (гарантії охорони, гарантії захисту, гарантії реалізації, гарантії відновлення); 4) за терміном дії (постійні, тимчасові);

– аргументацію необхідності здійснення дослідження механізму взаємодії профспілок з інститутами публічної влади та громадянського суспільства крізь призму реалізації їх функцій, адже ця взаємодія здійснюється за певними напрямками в процесі реалізації яких кожному з них відповідає певний перелік повноважень визначений в законодавстві та Конституції і саме цим забезпечується системний зв'язок функцій та повноважень профспілок;

– аргументація щодо необхідності впровадження міжсекторної моделі соціального діалогу в форматі трипартизму, але в перспективі варто сприяти залученню і більш широкого кола суб'єктів громадянського суспільства з метою трансформації та наближення до більш демократичної моделі мультипартизму (тетрапартизму).

набули подальшого розвитку:

– необхідності реалізації профспілками медіативної (посередницької) функції, адже за активної участі профспілок в якості медіаторів (посередників) можна дійти консенсусу сторонам без загострення непорозуміння з боку громадян ще напередодні економічних і соціальних змін, зокрема в сфері розвитку потенціалу, продуктивності, міграції, безпеки і гігієни праці, гендерної рівності та питань, пов'язаних з відмовою від дискримінації, або в зв'язку з впровадженням в країні трудових норм згідно ратифікованими міжнародними договорами;

– розуміння профспілки як інституту громадянського суспільства, який безпосередньо не є власне політичним інститутом, проте для виконання основної мети своєї діяльності – представництва та захисту інтересів прав працівників вони не можуть залишатись поза політичною системою, адже з одного боку, мають доволі потужний організаційний, матеріальний та кадровий потенціал, з іншого, для досягнення результату їм необхідна політична основа, що стане реальним важелем впливу в процесі налагодження діалогу з органами публічної влади та роботодавцями;

– необхідності реформування чинного законодавства на предмет розширення функціонального потенціалу участі профспілок як самостійного суб'єкта законодавчого та виборчого процесів, адже вони в інтегруючись до політичної системи суспільства зможуть зробити свій внесок в процес консолідації суспільства та врегулювання політичних суперечностей;

– необхідності підвищення ефективності функціонування профспілок як дієвого інституту громадянського суспільства, для чого нормативно визначити їх право не тільки здійснювати громадський контроль за дотриманням чинного законодавства роботодавцями, але й визнавати за профспілками право приймати участь у процесі нормопроекування та здійсненні державної політики в сфері праці та зайнятості населення.

9. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

Основні положення роботи знайшли відображення у 8-ми публікаціях у тому числі: 4 наукових статтях, із них 3 опубліковані у вітчизняних виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, 1 стаття – у періодичному науковому виданні іншої держави, яке входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, а також 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Каплін С.М. Конституційне право на об'єднання у професійні спілки: правове регулювання в контексті зарубіжного досвіду. *Вісник Запорізького національного університету*. 2017. № 4. С. 27-33.

2. Каплін С.М. Соціальне партнерство в демократичній державі: конституційно-правовий аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4 (25). Т.1. С. 54-58.

3. Каплін С.М. Класифікація функцій профспілок як суб'єктів конституційні правовідносин: основні доктринальні підходи. *Конституційно-правові академічні студії*. 2019. № 2. С.74-82.

4. Каплін С.М. Конституционное регулирование права на объединение в профсоюзы в Украине и странах Европейского Союза: сравнительно-правовой анализ. *Teisé*. 2021. № 120. С. 128-139.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Каплін С.М. Роль профспілок в процесі розвитку громадянського суспільства в Україні. *Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій: Збірник матеріалів конференції молодих науковців* (м. Київ, 26 травня 2018 р.) [Голова ред. колегії: Т. Семигіна]. Київ: АПСВТ, 2018. С. 29-30.

2. Каплін С.М. Профспілки у механізмі захисту соціально-економічних та трудових прав людини і громадянина в Україні. *Запорізькі правові читання: матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 18 травня 2018 року / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. С. 117-119.

3. Каплін С.М. Функціональне призначення професійних спілок в процесі становлення громадянського суспільства в Україні. *Правове життя сучасної України: у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 17 трав. 2019 р.) / відп. ред. Г.О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Т. 1. С. 278-280.

4. Каплін С.М. Конституційні засади та тенденції розвитку профспілок в умовах глобалізації. *Запорізькі правові читання: матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції*, м. Запоріжжя, 18-19 травня 2021 року / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2021. С. 75-78.

10. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Результати дослідження, його основні теоретичні висновки та основні положення дисертації були представлені на 4-х науково-практичних конференціях з опублікуванням відповідних доповідей і тез, зокрема на: конференції молодих науковців «Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій» (м. Київ, 26 травня 2018 р.); Щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Запорізькі правові читання» (м. Запоріжжя, 18 травня 2018 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 17 травень 2019 р.); Щорічній міжнародній науково-практичній конференції «Запорізькі правові читання» (м. Запоріжжя, 18-19 травня 2021 року).

11. Практичне значення одержаних результатів.

Сформульовані в дисертації положення, пропозиції та висновки можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальших наукових досліджень в сфері конституційно-правового забезпечення діяльності професійних спілок в Україні;
- правотворчій роботі – як теоретичний матеріал для системного конституційно-правового реформування організації та діяльності профспілок;
- правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності функціонування профспілок як інститутів громадянського суспільства та їх ролі в конституційному механізмі публічної влади в Україні;
- освітньому процесі – при підготовці відповідних розділів підручників та навчальних посібників із конституційного права України, при викладанні відповідних навчальних дисциплін і спецкурсів; у науково-дослідній роботі студентів.

12. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, 3 розділів, 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (369 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації з додатками 239 сторінок.

ГОЛОСУВАЛИ:

- «За» – тринадцять;
- «Проти» – немає;
- «Утримались» – немає.

Заслухавши доповідь здобувача Капліна С.М., його наукового керівника Шатіло В.А., обговоривши запитання, поставлені Майданник О.О., Настюком А.А., Кравченко В.В., Домбровською О.В. Журавлем Я.В., а також за результатами попередньої експертизи представленої здобувачем дисертації на тему «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду»:

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Капліна Сергія Миколайовича на тему «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Капліна Сергія Миколайовича на тему «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, визначеним наказом Міністерства науки і освіти України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 року № 40 і Тимчасовим порядком присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Капліна Сергія Миколайовича на тему «Конституційно-правове забезпечення діяльності професійних спілок в Україні у контексті зарубіжного досвіду» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні фахового семінару

Я.В. Журавель

Секретар на засіданні фахового семінару

С.М. Третяк

Рецензент:

**д.ю.н., старший дослідник,
професор кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики**

К.В. Шкарупа

Рецензент:

**д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права**

О.О. Майданник